

Visita arqueològica

Itinerari autoguiat
Durada aproximada: 1 hora
Distància del recorregut: 1,5 km
Nivell de dificultat: ●●●●

Recomanacions: Hi ha un plafó general al pou de sa Platgeta. Cada punt arqueològic té un plafó explicatiu específic. No es poden traspassar les tanques de protecció. Es pot completar l'itinerari amb la visita al museu.

L'àrea arqueològica on estan localitzats els tres punts d'interès (enterraments bizantins, dipòsits de salaó de peix i les estructures del campament dels soldats francesos) rep el nom de pla de ses Figueres. Té una extensió aproximada de 10 hectàrees i ocupa la zona de sa Platgeta, cas Pagès i l'estació meteorològica. Per arribar-hi hem de seguir la pista que surt des del port i voreja tota la badia. És un trajecte curt que podem fer en devers 15 minuts.

Excavacions a la zona de sa Platgeta

Barraca usada per presoners francesos

Sa Platgeta

En arribar a sa Platgeta, devora la cisterna, trobem el primer plafó explicatiu de l'itinerari. Té unes descripcions generals de la zona i de les restes arqueològiques amb un mapa de situació dels punts que es poden visitar.

La factoria de salaons de peix

Féu la troballa inicial l'investigador Antoni Vallespir. Unes excavacions, els resultats de les quals foren publicats el 1992, dutes a terme pels doctors Margalida Orfila, Miguel Ángel Cau i María José Hernández localitzaren dipòsits de diferents mides excavats a la roca o construïts amb pedres i argamassa, tots, un vora l'altre, ran de la línia de mar. Aquests elements han estat objecte de diferents actuacions en diverses campanyes arqueològiques (neteja de vegetació, excavació, restauració i consolidació).

Lletjera arbustiva
(*Euphorbia dendroides*)

Sa Platgeta

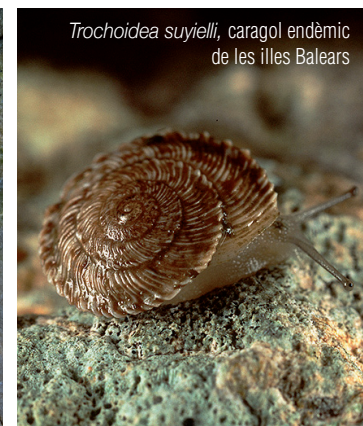

En alguna barraca s'han trobat evidències que fou usada com a taller per part dels presoners francesos.

Inicialment, aquestes cubetes es degueren usar per a l'elaboració del garum o salaons de peix. Posteriorment, els presoners francesos (1809-1814) les usaren d'habitatges, hi obriren unes petites portes i hi feren llars de foc. Al final del captiveri el soldats varen calar foc al campament, cosa que ha facilitat que en les excavacions hagin aparegut peces pràcticament intactes, com una pella metàl·lica, olles de fang, greixoneres, tapadores, sivelles i botons dels uniformes. També s'hi trobaren elements orgànics com un raspall d'os i faves calcinades.

Grafit fet per algun presoner francès

Trochoidea suyelli, caragol endèmic de les illes Balears

Vitrac o traquet (*Saxicola torquatus*)

El campament dels francesos

El 2 de maig de 1808 va esclatar la Guerra del Francès. El juliol del mateix any, les tropes franceses del general Dupont, després de capitular a la batalla de Bailén, quedaren com a presoneres de l'exèrcit espanyol. Traslladades al Puerto de Santa María (Cadis), finalment, acabaren a Cabrera, on arribaren prop de 4.500 persones, entre soldats i oficials de l'exèrcit napoleònic, el maig de 1809. Se sap que el febrer de 1812 hi havien estat enviats devers 9.400 presoners. La reclusió a l'illa no va ser gens fàcil, car hi mancava el menjar i l'ai-

Prop de sa Platgeta hi ha les barraques excavades recentment.

El campament dels francesos

La fusta del boix (*Buxus balearica*) era emprada pels francesos per fer cuberts i peces d'artesania.

gua i les condicions higièniques més elementals. Nombrosos factors contribuïren a l'elevada mortaldat dels presoners: malalties i ferides de guerra, escassa atenció sanitària, falta de recursos econòmics per aconseguir els queviures necessaris, la irregularitat del proveïment des de Mallorca, sobretot a l'hivern, quan són més freqüents els temporals...

El 10 de desembre de 1813, a la ciutat francesa de Valençay es va signar el tractat de pau amb el qual es posava final a la guerra i els soldats empresonats foren reclamats per França. Només 3.600 homes sobrevisqueren al captiveri.

En aquest jaciment arqueològic són fàcilment identificables petites habitacions de planta quadrada o rectangular que normalment tenen un banc i una llar de foc. A la campanya arqueològica de gener i febrer de 2007 es va finalitzar la consolidació dels petits habitatges per part de l'equip de restauració.

Durant el seu captiveri els presoners designaven l'àrea de sa Platgeta i cas Pagès amb el nom de Palais Royal. El lloc era com un petit vesper, car minúscules cabanes més o menys ordenades donaven aixopluc

A la zona dels antics sementers s'ha localitzat la necròpolis bizantina.

a un nombre significatiu de soldats. En aquell improvisat campament es podien intercanviar objectes o menjar: pa sec, peix salat, fils, agulles, tabac, faves, ratolins (costaven cinc faves) o rates (costaven vint-i-cinc faves). Els soldats que tenien un ofici improvisaren petits tallers per reparar roba, calçat... N'hi havia que treballaven amb cabells, ossos o copinyes, i fins i tot n'hi va haver que treballaren la fusta de boix (*Buxus balearica*) per fer objectes i estris d'ús diari com culleres i altres elements.

La necròpolis bizantina i el taller de producció de porpra

A la segona meitat del segle IV dC aparegueren al si del cristianisme alguns moviments ascètics i monacals que aviat s'estengueren per tota la Mediterrània occidental, de manera que eren freqüents els assemblaments de petits grups que es retiraven en indrets aïllats per dur-hi una vida eremítica. Aquestes comunitats poc a poc varen créixer en importància i nombre i fins i tot dotaren els centres monàstics amb petites infraestructures com ports o tallers.

A Cabrera no és fins el segle VII dC que està documentada una petita

Tombes bizantines excavades al marès

comunitat, de la qual, però, tenim molt poques notícies. Una carta escrita l'any 603 pel papa Gregori Magne al *defensor* Iohannes, en la qual l'instava a reprimir la conducta irregular dels monjos de Cabrera, és l'única font escrita que ens parla del cenobi cabrerenc. Els arqueòlegs han pogut localitzar part del que devia ser la necròpolis de la comunitat monàstica. Tres de les cinc tombes localitzades han estat excavades totalment. Són del tipus banyera, cobertes amb lloses. De moment s'han tret a la llum tres esquelets corresponents a individus de sexe masculí, sense caixa funerària, d'edats compreses entre els 35 i els 45 anys i de devers 1,60 i 1,80 m d'alçada. També s'han localitzat restes de vaixel·la, la qual cosa fa pensar que hi podria haver un petit nucli habitat o cenobi integrat per alguns monjos que probablement vivien en comunitat.

Devora les tombes hi ha una fossa de reduïdes dimensions, dins de la qual es bastiren quatre murs amb pedres de diferents mides lligades amb fang i que formaven una cubeta. A fora d'aquesta construcció es trobà una gran concentració de fragments de caragols de mar de dues espècies diferents, el corn de tap (*Murex trunculus*) i el corn de tenas-

Esquelet humà localitzat en una de les tombes de la necròpolis bizantina

sa (*Thais haemastoma*), les usades per a la producció de porpra. Tot fa pensar que els monjos tenien un petit taller en el qual obtenien la porpra i també feien objectes de decoració amb les closques.

Aquests versos recorden el captiveri dels soldats francesos:

Si vós fósseu a Cabrera
mon bé estimat, i io aquí,
m'arriscaria a venir
amb una barca de pi
o de canya que és jutgera.

J. Lladó i Ferragu, *Noticias históricas de Ses Salines y de su comarca*, Palma, 1959

Cançoner popular

Visita arqueològica

